

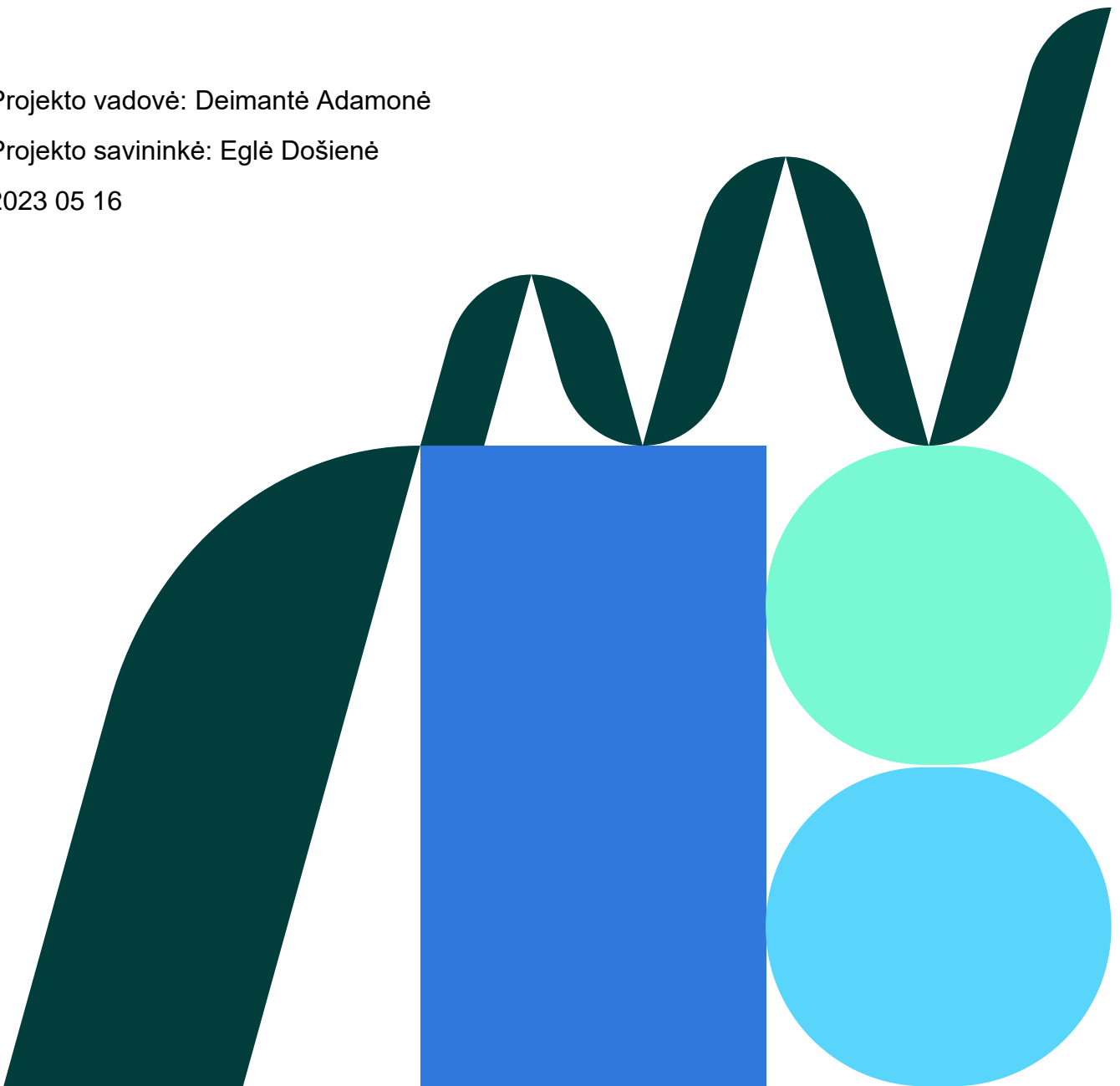
Apklauso

Lietuvos jaunimo darbuotojų mokymų, apie lytiškumo ugdymą, poreikio nustatymas rezultatų apžvalga

Projekto vadovė: Deimantė Adamonė

Projekto savininkė: Eglė Došienė

2023 05 16

Apklausoos imtis

Organizuojant *Lytiškumo ugdymo* mokymus jaunimo darbuotojams, kovo 31 - gegužės 3 dienomis buvo vykdoma *Lietuvos jaunimo darbuotojų mokymų, apie lytiškumo ugdymą, poreikio nustatymo* apklausa. Šioje apklausoje dalyvavo 51 jaunimo darbuotojas iš 32 Lietuvos savivaldybių. Šia apklausa buvo siekiama išsiaiškinti:

- Lytiškumo ugdymo temų aktualumą;
- Jaunimo darbuotojų pasiruošimą kalbėti šiomis temomis;
- Jaunuolių amžių, su kuriais dažniausiai dirba jaunimo darbuotojai;
- Lytiškumo ugdymo mokymų formato priimtinumą.

Ši apklausa nėra reprezentatyvi, tačiau remiantis tyrimo metu gautais duomenimis galime įvardinti esamas tendencijas.

Apklausoos rezultatai

Jaunimo darbuotojų patirtys

Siekiant geriau suprasti *jaunimo darbuotojų turimas patirtis darbe su jaunimu, kvietėme juos įvardinti įsitraukimo į šią veiklą trukmę*. Beveik trečdalis (37 proc.) jaunimo darbuotojų šį darbą vykdo nuo 1 iki 3 metų bei nuo 4 iki 10 metų (35 proc.). 11 proc. apklaustųjų šią veiklą vykdo daugiau nei 11 metų. Kaip matyti iš šių duomenų, **didžioji dalis jaunimo darbuotojų darbe su jaunimu yra sukaupę kelių metų patirtį**. Tai leidžia daryti išvadą, jog jaunimo darbuotojai pažįsta jaunuolius, įsitraukiančius į jų organizuojamas veiklas, yra sukaupę metodinių žinių, leidžiančių įgyvendinti darbą su jaunimu, atsižvelgia į grupės dinamiką, jaunuolių brandą, poreikius ir patirtis. Sukūrus šią saugią ir priimančią erdvę yra suteikiama galimybė jaunuoliams (-ėms) užduoti jiems/joms aktualius ir rūpimus klausimus.

Lytiškumo ugdymo aktualumas

Klausimai susiję su lytiškumo ugdymu gali būti itin jautrūs. Kvietėme apklausoos dalyvius pasidalinti, *kaip dažnai jie turi poreikį kalbėti su jaunuoliais šiomis temomis*. 45 proc. respondentų nurodė, kad šiomis temomis jie kalba kelis kartus per metus. Taip pat 45 proc. teigia, kad šiomis temomis kalba kelis kartus per mėnesį. Pokalbių metu šių temų nėra lietu 10 proc. apklaustųjų. Žvelgiant į šio klausimo atsakymus, iš vienos pusės galima būtų teigti, kad **dalį jaunuolių, įsitraukiančių į darbo su jaunimu veiklas, neturi galimybės arba turi retas galimybes gauti informaciją lytiškumo ugdymo temomis**. Iš kitos pusės, mūsų visuomenėje lytiškumo ugdymas būna tapatinamas tik su tokiais temomis, kaip LGBT bendruomenės narių teisių užtikrinimu, lytiškai plintančių infekcijų prevencija, kontracepcija. Kai tuo tarpu **lytiškumo ugdymas yra kur kas daugiau aprėpianti ugdymo sritis**. Tai ir savo kūne vykstančių pokyčių priėmimas, tarpasmeniniai santykiai bei bendravimas juose, ribų brėžimas, konfliktų sprendimas, sąmoningų sprendimų priėmimas ir kt. Būtų galima daryti prielaidą, kad savo darbe jaunimo darbuotojai paliesdami tokias temas, kaip romantiniai santykiai, netinkamo elgesio ribų nustatymas, sveiko požiūrio į savo kūną skatinimas – **vykdo lytiškumo ugdymą to neįvardindami**.

Lytiškumo ugdymo temų įvairovė

Lytiškumo ugdymas aprėpia plačią temų įvairovę. Siekiant geriau suprasti, kokios informacijos plėtojimas su jaunuoliais (-ėmis) apklausoos dalyviams kelia didžiausių iššūkių, kvietėme juos/jas *pasirinkti tas temas, apie kurias norėtų gauti daugiau žinių*. Atsižvelgiant į apklausoos rezultatus, **aktualiausios temos šiuo klausimu yra diskriminacija ir smurtas bei pornografija** (45 proc.). 39 proc. apklaustųjų norėtų gauti daugiau informacijos apie **tarpasmeninius santykius ir seksualinę orientaciją**, o 35 proc. siektų daugiau sužinoti apie **galimus sprendimus po teigiamo nėštumo testo, seksualines ir reprodukcinės teises, seksualinę įvairovę**. Mažiausiai aktualios temos respondentams yra nėštumo prevencija bei skubioji kontracepcija (10 proc.) ir bendravimas (22 proc.). Kaip matyti iš šių duomenų, **ilgą laiką laikytos intymios temos** – smurtas (smurtas artimoje aplinkoje, smurtas prieš

vaikus ir kt.), pornografija ar temos, kurios, manyta, paliesdavo tik nedidelę dalį mūsų visuomenės (diskriminacija kitos tautybės, religinių bendruomenių atžvilgiu) **jaunimo darbuotojams sukelia didžiausią žinių „troškulį“**. Interpretuojant šį faktą, norėtusi pabrėžti nevyriausybinių organizacijų bei pilietinių iniciatyvų daromą įtaką šių temų aktualumo didinimui ir tokiu būdu prisidėjimui prie šių socialinių problemų sprendimo. Taip pat, kalbant apie pornografijos temos aktualumą – sveikintina jaunimo darbuotojų pozicija: **neignoruoti fakto, kad jaunuoliai žiūri pornografiją ir ieškoti būdų kaip užtikrinti, jog jaunuoliai turėtų kuo tikslesnę pornografijos raštingumą**. Seksualinė įvairovė bei seksualinės ir reprodukcinės teisės (kurių kontekste yra ir teisė pasirinkti sužinojus apie esamą nėštumą) taip pat yra tos temos – apie kurias jaunimo darbuotojai norėtų žinoti išsamiau. Tai atspindi esamą situaciją Lietuvoje, kuomet LGBT bendruomenės nariai, vieniši ar santuokos nenorintys sudaryti asmenys siekia turėti tokias pat teises, kaip ir likę visuomenės nariai. Siekis, turėti daugiau žinių temomis, kurios ilgą laiką neegzistavo arba būdavo siekiama jų vengti viešajame diskurse – yra laisvėjančios visuomenės ženklas. Ženklas, rodantis norą **atliepti visų jaunuolių poreikius**.

Jaunimo darbuotojas ir lytiškumas

Kalbant apie *jaunimo darbuotojų* poreikius, svarbu suprasti, kaip jie patys *jaučiasi vykdydami lytiškumo ugdymą*. Žinoma, kad kai kurios šio ugdymo temų yra nepatogios, asmeniškos ar jautrios. Kaip pažymi 65 proc. tyrime dalyvavusių, jaučiasi patogiai ir pasiruošusiai kalbėti **dalimi** lytiškumo ugdymo temų, o 8 proc. apklaustųjų tvirtina, kad šių temų **vengia** nes jaučiasi nepatogiai jas aptarti su jaunuoliais (-ėmis). Atsižvelgiant į tai galime teigti, kad **jaunimo darbuotojų patogumo jausmo stoka perduodant lytiškumo ugdymo informaciją jaunuoliams (-ėms), gali apsunkinti šį procesą**. Tokiu atveju yra svarbu šiems darbuotojams suteikti ne tik informaciją lytiškumo ugdymo temomis, bet ir erdvę, kurioje galėtų atvirai diskutuoti, dalintis, reflektuoti apie savo pačių lytiškumo ugdymo patirtis, turimas vertybes.

Lytiškumo ugdymas pagal amžių ir brandą

Jaunuolių amžius yra vienas esminių rodiklių, į kuriuos būtina atsižvelgti įgyvendinant lytiškumo ugdymą. Kaip nurodė **didžioji dalis respondentų (80 proc.), per paskutinius metus dažniausiai dirbo su 15-17 metų jaunuoliais**. Sprendžiant pagal tai, galima teigti, kad šių jaunuolių įtraukimas į pokalbius lytiškumo ugdymo temomis yra būtinas, ypač, jei šis ugdymas nebuvo vykdomas ankstesniame amžiuje.

Kaip nurodo **12 proc. jaunimo darbuotojų, jie turėjo galimybę dažniausiai dirbti su 12-14 metų jaunuoliais**. Nepaisant to, kad lytiškumo ugdymo temomis turėtume kalbėti su vaikais nuo kūdikystės, šis amžiaus tarpsnis mokslinėje literatūroje įvardijamas laikotarpiu, kuomet žmogaus organizme prasideda brendimo procesai ir lytiškumo ugdymas gali ženkliai prisidėti prie šių pokyčių supratimo, priėmimo ir sąmoningų sprendimų įgyvendinimo.

Lytiškumo ugdymo temos yra aktualios ir lydi mus visą gyvenimą. Visgi pagal skirtingus amžiaus tarpsnius, vienos temos gali būti aktualesnės ir prasmingesnės lyginant su kitomis. **8 proc. respondentų nurodė, kad paskutiniu metu dirbo su 18-20 metų jaunuoliais**. Šio amžiaus jaunuoliams gali nebereikėti suteikti informacijos apie higienos užtikrinimą ar reprodukcinę sveikatą, tačiau vis dar išlieka tokios opios temos, kaip ribų brėžimas tarpasmeniniuose santykiuose, smurtas, lytiškai plintančios infekcijos.

Lytiškumo ugdymo mokymų struktūra

Siekiant atliepti jaunimo darbuotojų poreikį, tyrimo metu jie turėjo atsakyti, *kokių priemonių įgyvendinimas jiems teiktų didžiausią naudą kalbant lytiškumo ugdymo temomis su jaunuoliais*. 76 proc. apklaustųjų įvardijo, kad jiems **naudingiausia būtų dalyvauti mokymuose šia tema**. 63 proc. norėtų **turėti metodologinę medžiagą**, kuria remiantis galėtų vykdyti lytiškumo ugdymą jaunuoliams (-ėms). 56 proc. apklaustųjų **norėtų turėti konsultacijas su lytiškumo ugdymą įgyvendinančiais asmenimis ir/ar organizacijomis**. Atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis jaunimo darbuotojų pirmenybę teiktų mokymams šia tema, klausėme jų, kokių formatu norėtų į šiuos mokymus

įsitraukti. 47 proc. norėtų dalyvauti mišriuose mokymuose, kuomet dalis mokymų būtų vykdomi *gyvų* susitikimų metu bei dalis jungiantis per nuotolį. 37 proc. pirmenybę teiktų *gyviems* mokymams.

Deimantė Adamonė
Projektų vadovė

☎ +370 621 59200

✉ deimante.adamone@kurklit.lt

📍 Upės gatvė. 23,
08128, Vilnius,
Lietuva

🌐 www.kurklit.lt